

Reactie kadernota windbeleid Tubbergen 11-04-2023

**Door: - Stichting gezonde leefomgeving Weitemanslanden
- Werkgroep windmolens Vriezenveen**

Goedenavond Raadscommissieleden en overige aanwezigen.

Mijn naam is John Nijhuis, voorzitter van de Stichting gezonde leefomgeving Weitemanslanden. Samen met Miranda Kuiphuis (ze zal na mij het woord nemen), nemen we hier het woord voor ruim 100 gezinnen in en rondom het buurtschap Weitemanslanden.

Het document/de inspraak is opgesteld in samenwerking met de Werkgroep Windmolens Vriezenveen. Omdat vanavond ook in Vriezenveen een inspraakmogelijkheid is, kan de werkgroep uit Vriezenveen hier helaas niet aanwezig zijn, dan wel inspreken. Wij spreken dus ook voor hen in.

De stichting gezonde leefomgeving Weitemanslanden heeft als doel het behartigen van de belangen van (rechts) personen die tegen de realisatie van windmolens in de Weitemanslanden zijn. Zeker als dit de gezondheid, welzijn en leefgenot van de bewoners aantast. Let wel, we zijn niet tegen duurzaamheid. Ook wij zijn van mening dat we een gezonde en duurzame wereld moeten achterlaten voor volgende generaties. Maar dat kan volgens ons ook op andere manieren.

(deze tekst hebben we vooraf naar de fractieleiders gestuurd omdat grafieken, data, linkjes naar informatie, niet uit te leggen zijn in 5 minuten tijd)

In het raadsvoorstel rond windbeleid wordt gesteld dat het thema “gezondheid” een belangrijke factor is.

In de uitwerking van het commentaar zullen we zien in hoeverre het gelukt is dit in de kadernota te verwerken.

*The day will come when man will have to fight noise as cholera and the plague.
(Robert Koch – Nobelprijswinnaar)*

Geluidsnormen WHO

In de kadernota wordt voorgesteld om geluidsnorm 45 dB Lden aan te houden samen met een afstandsnorm van 400 meter.

Zoals bekend mag de 47 dB norm n.a.v. uitspraak Raad van State niet meer ingezet worden zonder een goed onderzoek en juiste onderbouwing.

De kadernota in Tubbergen stelt dat deze 45 dB norm veilig is. Dit komt volgens de kadernota uit een advies van de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie).

Via deze link meer informatie hierover : [Geluidhinder door windturbineparken - Kenniscentrum InfoMil](#)

Deze onderbouwing van de WHO stelt echter windturbinegeluid gelijk aan wegverkeer en maakt zo een belangrijke misser omdat inmiddels duidelijk is aangetoond dat verkeer vele malen minder hinderlijk is.

Verder ontbreekt in het WHO advies de norm voor de nachtelijke geluidsbelasting.

Verder kan de WHO haar onafhankelijkheid niet garanderen omdat niet-overheidsinstanties een zeer groot aandeel hebben in de financiering van de WHO.

De belangen van grote bedrijven (in staal, energie, wind, finance) hebben zo een ongewenste invloed waardoor de onafhankelijkheid van de WHO niet gegarandeerd kan worden.

De WHO is te afhankelijk van rijke donoren vanuit het bedrijfsleven.

[How is the World Health Organization funded, and why does it rely so much on Bill Gates? | Euronews](#)

Verder is het advies in 2018 opgesteld en is er inmiddels sprake van veel grotere, hogere en zwaardere windturbines waarvan de effecten nog niet onderzocht zijn.

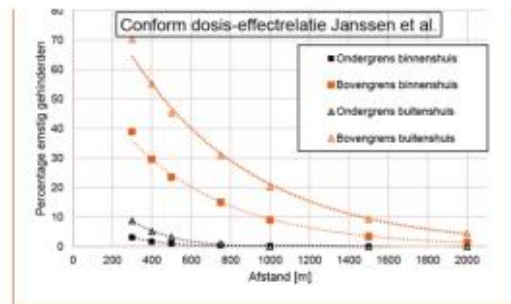
Het WHO advies als norm nemen voor het beleidskader is daarom ongewenst omdat dit geen duidelijke, volledige en onafhankelijke onderbouwing geeft. Naar onze mening kun je het WHO advies niet gebruiken in het windbeleid.

De afstandsnorm is nu nog niet te bepalen, er is eerst nader onderzoek nodig!

Figuur 1

In deze link nog meer argumenten voor een gezonde geluidsnorm :
https://www.windwiki.nl/wpcontent/uploads/2021/03/PP-Windalarm-Twaalf-argumenten-om-de-geluidsnorm-voorwindturbines-aan-te-scherpen-2021-02-13-v1_4.pdf

Abbeelding 7. Onder- en bovengrens van de bandbreedte van het percentage ernstig gehinderden vanwege geluid als functie van de afstand tot een windpark, conform het TNO onderzoek van Janssen et al. van 2008

Ervaringen met 400 meter afstand tot windmolens

In Nederland zijn inmiddels een aantal windparken operationeel. Zoals bekend is er bij een aantal parken binnen 800 meter tot woningen sprake van ernstige overlast.

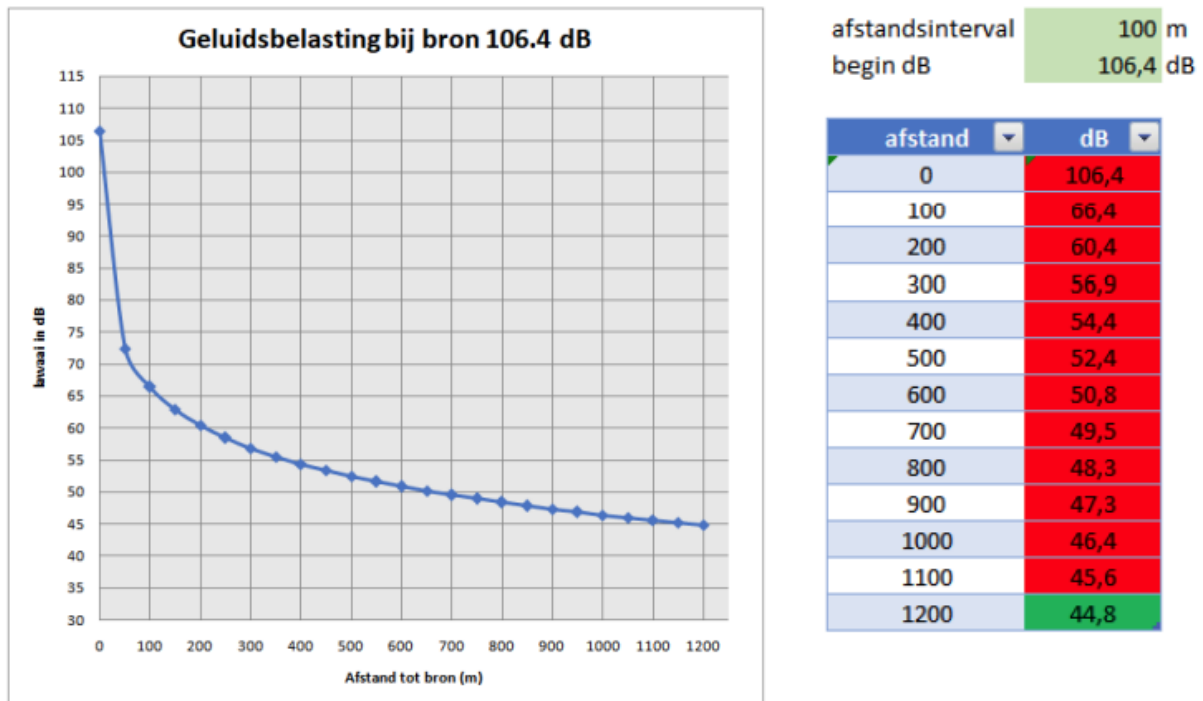
Zie bijlage 1 met een relaas van inwoners van diverse windparken in Nederland.

Een norm afstand van 400 meter is in dit licht onverantwoord te noemen omdat aantoonbaar is dat dit ernstige overlast gaat geven.

Veilige afstandsnormen

In de kadernota wordt een vertaalslag gemaakt naar een veilige afstandsnorm van 400 meter. De onderbouwing dat dit een veilige afstand is ontbreekt in de kadernota evenals de parameters die gebruikt zijn voor de berekening van dB naar afstand.

Voor de duidelijkheid is hieronder een vertaling gemaakt van Decibel naar afstand. We hebben in dit voorbeeld windmolen Siemens Gamesa SG 6.0-170 genomen omdat deze ook als voorbeeld diende bij het ATT haalbaarheidsonderzoek. Deze windmolen produceert aan de bron 106.4 dB en wordt door ATT bestempeld als een 'stille' turbine.

Figuur 2 Geluidsbelasting Siemens Gamesa SG 6.0-170 bij max. brongeluid

Volgens de natuurkundige principes wordt het geluid steeds zachter (logaritmisch) bij een grotere afstand tot de bron.

Als we dit maximale geluid als startpunt nemen voor een eigen berekening (zie figuur 1) dan is te zien dat de afstanden 400, 600 en 800 en ook 1000 meter geen optie zijn omdat, in tegenstelling tot wat het rapport aangeeft, deze boven de gewenste 45 dB uitkomen. De Lden berekening zal dit effect nog wat nivelleren omdat het niet altijd hard waait en er in de kadernota gewerkt wordt met een jaargemiddelde.

Bij harde wind (> 4 Bft) zitten we als inwoners dus in de overlast als de plannen uitgevoerd worden en wordt de gestelde norm overschreden. Deze overlast zal dan met name in de herfst en winter optreden omdat het dan gemiddeld harder waait.

Samengevat vinden we de vertaling van geluidsnorm naar afstandsnorm onvoldoende uitgewerkt om deze als leidraad te gebruiken voor windbeleid in Tubbergen. Zoals in figuur 1 hierboven te zien is gaat er grote hinder gaar ontstaan bij hardere wind als de molen op vol vermogen draait. Zoals te zien is komen we wetenschappelijk onderbouwd op geheel andere afstanden uit.

In deze berekening zijn we uitgegaan van een puntbron. Als we een lijnbron als basis nemen waarbij meerdere windturbines dicht bij elkaar staan wordt 'ons' scenario nog veel slechter en komen we uit op een veilige afstand van 1500+ meter uit omdat het geluid van meerdere windmolens bij elkaar een hogere geluidproductie geeft.

Als raad en inwoners zullen we eerst moeten bepalen wat acceptabel en veilig is voordat we de

plannen verder uitwerken.

Stop dus per direct met deze afstandsregel en ga in het proces uit van minimaal 1000 meter en bij voorkeur 1500 meter tot woningen om overlast te voorkomen.

Stille windturbines

In de kadernota wordt hoog opgegeven van stille windturbines. Stille windturbines bestaan echter **niet** zonder het vermogen terug te schroeven.

Vermogenstabellen van windmolenbouwers tonen aan dat de opbrengst dan met 30 % zal dalen. In een windluw gebied als Twente geeft een dergelijke rendementsdaling een verliesgevende exploitatie.

De vraag is dus allereerst of de businesscase dan nog wel haalbaar is en of deze optie dan wel in het beleid opgenomen kan worden.

Inspraak en zeggenschap

In de kadernota wordt verplichte zeggenschap bij vergunningverlening genoemd.

Wat de relatie is met de beperking van hinder wordt echter niet duidelijk. De vraag is wat de rol is van de inwoner en hoe het begrip “draagvlak” hierin meegenomen wordt. Alleen als er sprake is van draagvlak zal er sprake zijn van een succesvolle participatie en lokaal eigendom. De kadernota gaat hieraan voorbij en gaat er vanuit dat de inwoners ‘gedwee’ zullen meewerken. Pas zeggenschap geven na de vergunningverlening kan een grote misrekening zijn waardoor er jarenlange juridische processen aangespannen gaan worden.

Laagfrequent geluid

In het windbeleid wil men kaders opnemen voor laagfrequent geluid. In de nota staat “Echter deze hinder is op een verantwoorde manier voldoende beperkt door de geluidsnorm”.

Dit is niet juist. De huidige normen voor laagfrequent geluid voldoen niet en veroorzaken overlast. Bij windpark N33 wordt veelvuldig geklaagd over ernstige hinder door laagfrequent geluid. Volgens de normen vindt er echter geen overschrijding plaats en is de zgn. ‘bromtoon’ niet te meten. Een andere meetmethode van geluidsspecialist Jan van Muijlwijk laat echter feilloos het laagfrequent geluid zien.

[Patstelling dreigt bij zoektocht naar oplossing voor bromtonen Windpark N33 - RTV Noord](#)

Kortom, de normen en meetmethodieken voor laagfrequent windmolengeluid voldoen niet.

Rol provincie en vraag terugleggen – kwaliteitsborging

De gemeente Tubbergen wil op eigen houtje een geluidsnorm opnemen in het beleid zonder deugdelijke onderbouwing.

De vraag is waarom er een dergelijk groot risico op gezondheidsschade voor onze inwoners genomen moet worden. Als er in het bedrijfsleven bijvoorbeeld een onmogelijke opdracht gegeven wordt door een leidinggevende aan een ondergeschikte dan heeft deze ondergeschikte altijd de mogelijkheid en de plicht om kaders en richtlijnen te vragen aan zijn leidinggevende.

In het geval van de normen vinden we het riskant om deze zelf te gaan bepalen. Leg de bal terug bij de Provincie zodat de Provincie deze weer neer kan leggen bij de landelijke overheid.

Vandaar het advies om geen afstand of geluidsnorm op te nemen omdat dit simpelweg onverantwoord is.

Waarom niet eerst strengere normen stellen op bijvoorbeeld 1000 meter om de gezondheid van inwoners te beschermen ? (Voorzorgsbeginsel overheid en zorgplicht voor bewoners) Verder missen we de volgorde van belangrijkheid in de kadernota.

In het bedrijfsleven gewerkt met volgordes van belangrijkheid en deze vaste volgorde is als volgt :

1. Safety : Veiligheid voorop ! Garandeer een veilige leefomgeving.
2. Quality : Lever goede kwaliteit en lever anders niet (garandeer ruimtelijke kwaliteit)
3. Delivery : Lever een goed product op het gevraagde moment (een windmolen)
4. Cost : Maak het product of de dienst tegen de juiste kosten voor een haalbare businesscase (exploitatie van de windmolen)

In het geval van het ATT wordt de in het bedrijfsleven normale principes omgedraaid. De haalbaarheid van de businesscase wordt als vertrekpunt genomen (Cost) en vervolgens wordt een keiharde deadline (Delivery) van 1-7-2023 gesteld. De kaders voor kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving worden daaraan ondergeschikt gemaakt. Om de plaatsing van windmolens toch mogelijk te kunnen maken komt men op een niet onderbouwde afstand van 400 meter!

De kwaliteitsborging ontbreekt hier dus. De kadernota draait de volgorde om en kiest veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving niet als vertrekpunt.

Zienswijzen

Een aantal jaren geleden zijn er zienswijzen ingediend op het windbeleid. Deze zijn nog steeds niet beantwoord door gemeente Tubbergen. Volgens de wet moet de overheid binnen 6 weken reageren! Verder zijn er veel ontwikkelingen gaande op ATT- en windmolengebied waardoor er nieuwe feiten en daarmee zienswijzen ingediend moeten kunnen worden. De huidige zienswijzen zijn wellicht gedateerd.

Wellicht dat er een mogelijkheid geboden kan worden om nieuwe zienswijzen in te dienen omdat de overheid hier in gebreke is gebleven ?

Weging matrix

In de matrix bij 5.8 zijn een aantal factoren opgenomen die aan moeten tonen waarom de optie voor 400 meter de meest wenselijke is.

Bij de categorie “Gezondheid” wordt er bij 400 meter een ‘4 = Goed’ gegeven. Dat betekent dat het goed wonen is met in windmolen op 400 meter afstand. In werkelijkheid is aangetoond dat binnenshuis 30 % van de inwoners overlast gaat ervaren (Zie grafiek 1 op eerste pagina) De weging is dus zeer subjectief en een onderbouwing hoe men bij ‘Goed’ komt ontbreekt. Naar onze mening kom je op 400 meter bij ‘1 – Slecht’ of ‘0 – onleefbaar” uit !

Verder is de landschappelijke inpassing in de tweede kolom bijzonder gewaardeerd. Windmolens komen inmiddels uit op een hoogte van 300 meter om in windluwe gebieden nog wind te vangen. De landschappelijke inpassing zal dus slecht zijn en een veel lagere score moeten krijgen. Verder is het de vraag wat met maatschappelijke haalbaarheid wordt bedoeld. Zoals bekend is er geen draagvlak voor windturbines op afstanden kort bij woningen en is dit niet alleen afhankelijk van het geluid wat deze molens produceren (zie optie 1 en 3 met weging = 3)

De scores die afgegeven zijn, zijn volgens ons niet feitelijk en op meningen gebaseerd. Scores niet onderbouwd.

Scenario	Score wegingsfactoren				Potentiële locaties (obv windturbines 240 mtr hoogte)				Score doelen	Oplossingsrichting	regiehouden	totaalscore
	Gezondheid (2x)*	Landschap	Financiële haalbaarheid	Maatschappelijke haalbaarheid	Geen	Minimaal	Voldoende	Maximaal				
1. 400 meter en 47 dBA	2	3	4	3			X		4	Realisatie met mix van wind en zon. Risico: behoud gezondheid en ruimtelijke kwaliteit.	3	21
2. 2x tiphoogte en 45 dB-Lden	4	4	3	4		X			3	Realisatie door aankopen van gronden/woningen in het gebied en/of lagere windturbines of met vrijwel alleen zon op land. Risico: regie kwijt	2	24
3. 400 meter en 45 dB-Lden	4	3	4	3			X		4	Realisatie met mix van wind en zon. Risico: behoud ruimtelijke kwaliteit.	3	25
4. 4x tiphoogte	5	5	1	5	X				1	Realisatie met alleen zon op land. Risico: regie kwijt	1	23
5. 45 dB-Lden	3	2	4	2				X	5	Realisatie met mix van wind en zon. Risico: behoud ruimtelijke kwaliteit en acceptatie omgeving.	4	23
6. Locaties buiten zoekgebieden	-	-	-	-			X		-	Mogelijke oplossing als andere opties niet bespreekbaar/mogelijk zijn	-	-

Wat dan wel?

Tav de reactienota: Uiteraard is het goed om aan te geven wat dan wel voor nu een verstandige en veilige norm zou zijn. Hierbij het volgende voorstel die in lijn ligt met het Deense model:

- 4 x tiphoogte = 1000 m van woningen
- én geluidsnorm 37 tot max 44 dB(A) (dus niet Lden gemiddelde maar meetbare maximale waarde)
- én een norm voor laagfrequent geluid

De laagste en strengste norm is leidend! Gezondheid van burgers van de gemeente Tubbergen en Twenterand staan op het spel.

Algemeen: meer zon op dak (er zijn genoeg mogelijkheden) en biogas/groengas.

Tot slot

Dit proces loopt nu al enkele jaren. Vele uren hebben we als stichting en werkgroep gestoken in deze materie. Participatie is het toverwoord, echter komt het niet verder dan informatie. We kunnen niet anders stellen dat er tot op heden niets is gebeurd met alle argumenten/onderzoeken die we hebben ingebracht. We worden gewoonweg niet gehoord. Alles lijkt de draaien om rendement en financiële haalbaarheid. Gezondheid is een onderschoven kindje. We krijgen tot dusver alleen maar terug 'anders neemt de provincie het over' en worden steeds terugverwezen met de letterlijke zin 'wat jullie ook willen, het gaat toch wel door'. Met dit soort reacties vanuit gemeente en provincie is participatie verte zoeken.

We hebben de afgelopen maanden alle fracties gesproken. De conclusie die we kunnen trekken is dat er geen of onvoldoende kennis aanwezig is binnen de fracties, om de consequenties te kunnen overzien. Verschillende fracties geven dat ook aan/toe.

Sterker nog, het windbeleid in de gemeente Tubbergen wordt op dit moment bepaald door een inhuurde ambtenaar, een passant. Iemand die geen enkel gevoel of binding heeft met het gebied en de inwoners. Zijn doel, het plaatsen van windturbines.

Wij hopen echt dat jullie, als raadscommissieleden, het kunnen opbrengen om je rug recht te houden, je goed te laten informeren (en open te staan voor tegengeluiden) om tot een juiste advisering te komen.

Eea om te staan voor een gezonde en leefbare omgeving voor iedere burger binnen de gemeente Tubbergen en Twenterand.

Dank voor jullie aandacht.

Bijlage 1 - Relas van inwoners van bestaande windparken.

We hebben de ervaringen van een aantal inwoners van een bestaand windpark hieronder weergegeven.

De inwoners ervaren veel overlast en frustratie. We zullen u meenemen langs de inwoners van Windpark Spui en Windpark N33.

Windpark Spui.

Het haalbaarheidsonderzoek voor windpark Spui is uitgevoerd door Bosch en van Rijn. Uit het onderzoek bleek dat het met 'stille' windturbines mogelijk moest zijn om zonder overlast windmolens op ca 500 meter van woningen te gaan zetten. De theoretische onderbouwingen en modellen gaven dat ook aan.

De gekozen windmolen zou de Rolls-Royce zijn onder de windmolens en zeer stil zijn tijdens bedrijf.

Na het plaatsen van de windmolens liep het voor de inwoners uit op één groot drama. In de korte tijd na de ingebruikname is de helft van de inwoners uit het gebied verhuisd vanwege de overlast.

Van de inwoners die overgebleven zijn of nieuw in het gebied zijn komen wonen hierbij hun ervaring:

Zou u ook deze bijbehorende video willen bekijken waar de inwoners zelf aan het woord komen ?

<https://youtu.be/-CajhPDAY7A>

Inwoner 1 woont op 540 meter van een windmolen:

- Bij harde wind 70 db op de gevel
- Ervaart het als een vliegtuig wat overvliegt maar niet weggaat
- Voelt het geluid "tot in je maag"
- Thuis continu een "onbestemd gevoel" vanwege het grommende geluid van de windmolen

Inwoner 2 woont op 500 meter van een windmolen:

- Hoort continu een "Grommende donder"
- Oren ploppen vaak dicht alsof je in een vliegtuig zit
- Heeft gevoel als van waterhoofd
- Moet 's nachts hoesten na start windparken heeft medicatie Ventolin gekregen
- Inmiddels verhuisd en was na 3 dagen van de klachten af!

Inwoner 3 - 500 meter van windmolen:

- Ligt naar eigen zeggen 20 tot 30 nachten per jaar wakker
- Moet bij windkracht 5 TV harder zetten om het nog te kunnen verstaan

Inwoner 4 - 1100 meter:

- Hoort vaak geluid als "Tennisballen in droogtrommel"
- Heeft vooral 's nachts overlast

Zie ook :

[Schokkend. Een pijnlijk relaas over hoe het gaat met die turbines. – Actiecomité Op en Um 't Hengelse Zand](#)

https://www.ad.nl/hoeksche-waard/politici-verbijsterd-over-windpark-spui-dit-had-nooit-gemogen~a7e4be61/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&cb=007f5ec9784ac35ca4071b9b642e38f7&auth_rd=1

[De verbijstering van politici over de totstandkoming van Windpark Spui in Piershil NieuwBeijerland..pdf](#)

Windpark N33 Scheemda - Veendam – Geefsweer

Inwoner 1 – 400 en 700 meter van woning een windmolen

- Ervaart continu “ Diepe brom”
- Hoort “een goederentrein die voorbij blijft komen”
- Wordt ’s nachts wakker van het windmolengeluid
- Zie verder : [Ook bromtonen bij windmolens Geefsweer: 'Het gaat vooral over N33, maar hier speelt ook van alles' - RTV Noord](#)

Inwoner 2- 2000 meter van windmolen in Scheemda

- Bromtoon gaat overal doorheen
- Oordoppen helpen ook ’s nachts niet
- Niet meetbaar
- [Zie Molens met bromtonen van Windpark N33 blijven 's nachts draaien - RTV Noord vanaf 00:48](#)

Inwoner 5 – 2000 meter

- Slaapt met raam dicht om te voorkomen dat deze wakker ligt van het windmolen geluid

Enkele links die de moeite waard zijn en goed inzicht geven:

Onderwerp in Zembla: Zembla uitzending windmolenlawaai 8 dec 2022

<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/windmolenlawaai>

Onderwerk EenVandaag over de noodzaak van windmolens op land.

vanaf minuut 13.30 op https://www.npostart.nl/AT_300008944